АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

НОРМАТИВНА УРЕДБА → **Чл. 42, чл. 45, ал. 1, 3 и 8, чл. 65, ал. 11, чл. 66, ал. 1, чл. 81, чл. 81а, § 1, т. 26 от ДР и § 5 от ПЗР на ЗДДФЛ**

ОСНОВНО ПРАВИЛО ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА АВАНСОВИЯ ДАНЪК

(чл. 42, ал. 1, 2, 3 и 4 от ЗДДФЛ)

АВАНСОВИЯТ ДАНЪК ЗА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ СЕ ОПРЕДЕЛЯ ОТ РАБОТОДАТЕЛЯ МЕСЕЧНО НА БАЗАТА НА МЕСЕЧНАТА ДАНЪЧНА ОСНОВА.

Месечната данъчна основа се определя, **като** облагаемият доход по чл. 24 **(Виж фиш II.III.1)**, начислен за съответния месец, се намалява с удържаните от работодателя задължителни осигурителни вноски, които са за сметка на физическото лице, по реда на ***Кодекса за социално осигуряване*** (КСО) и ***Закона за здравното осигуряване*** (ЗЗО) или за задължително осигуряване в чужбина.

Месечната данъчна основа на самоосигуряващи се лица за доходи от трудови правоотношения по § 1, т. 26, буква "и" от ДР на ЗДДФЛ се определя, като облагаемият доход по чл. 24, начислен за съответния месец, се намалява с авансово внесените чрез дружеството осигурителни вноски, които самоосигуряващото се лице е задължено да прави за своя сметка по реда на КСО и ЗЗО.

АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

На основание чл. 42, ал. 3 от ЗДДФЛ месечната данъчна основа се намалява със:

1. данъчното облекчение за намалена работоспособност по чл. 18, ал. 2 от ЗДДФЛ **(Виж фиш II.II.1)**;

2. данъчното облекчение по чл. 19, ал. 2 от ЗДДФЛ, когато сумите са удържани от работодателя при изплащане на дохода от трудово правоотношение **(Виж фиш II.II.2)**.

ВАЖНО! За 2026 г. месечната данъчна основа по чл. 42, ал. 3 от ЗДДФЛ може да се намалява с данъчни облекчения за деца и за деца с увреждания **(Виж фишове II.II.7 и II.II.8)**

Размерът на дължимия данък се определя, **като** намалената със съответните данъчни облекчения месечна данъчна основа се умножи по данъчна ставка 10 на сто, а за доходите, придобити като морско лице - по данъчна ставка 1 на сто.

ВНИМАНИЕ! Авансовият данък се удържа от работодателя при окончателното изплащане на облагаемия доход, начислен за съответния месец.

СПЕЦИАЛНИ ПРАВИЛА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВНАСЯНЕ НА АВАНСОВИЯ ДАНЪК

(чл. 42, ал. 6 и 7 от ЗДДФЛ)

1. Когато през съответния месец са направени само частични плащания за този или за друг месец, работодателят внася данък, определен върху брутния размер на сумата от частичните плащания.

2. Внесеният от работодателя данък, определен по този специален ред, не се удържа от частичното плащане, а се приспада от удържания от лицето данък при окончателното изплащане на облагаемия доход, начислен за съответния месец.

АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

ВНИМАНИЕ! Правилата на чл. 42, ал. 6 от ЗДДФЛ не се прилагат за частични плащания за съответния месец, когато пълният размер на начислените от работодателя доходи от трудови правоотношения за този месец е изплатен до 25-о число на следващия месец. (чл. 42, ал. 8 от ЗДДФЛ)

ПРИМЕР: Месечната данъчна основа по чл. 42, ал. 3 от ЗДДФЛ за месец януари 2026 г. е в размер на 1000 евро. На 15 януари 2026 г. е изплатен аванс (частично плащане) в размер на 500 евро. Работодателят не изплаща цялото възнаграждение до 25 февруари 2026 г. и върху сумата на частичното плащане начислява авансов данък по реда на чл. 42, ал. 6 от ЗДДФЛ в размер на 50 евро. (10 на сто от 500). Така удържаният данък следва да бъде внесен от работодателя без да се удържа от сумата на аванса до 25.02.2026 г.

Размерът на данъка, начислен от работодателя на база месечната данъчна основа за съответния месец, е 100 евро. (10 на сто от 1000).

Останалата част от възнаграждението за месец януари се изплаща окончателно на 20 март 2026 г. и тогава именно се удържа сумата на дължимия от лицето данък (100 евро). В приход на държавния бюджет работодателят следва да внесе само още 50 евро до 25 април 2026 г., тъй като останалата част от данъка вече е внесена на основание чл. 42, ал. 6 от ЗДДФЛ.

СРОКОВЕ ЗА ВНАСЯНЕ НА ДАНЪКА
(чл. 65, ал. 11 от ЗДДФЛ)

До 25-о число на месеца, следващ месеца, през който данъкът е удържан.	**До 25-то число на месеца, следващ месеца, през който са направени частичните плащания.**

АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

МЯСТО ЗА ВНАСЯНЕ НА ДАНЪКА

Данъкът се внася в държавния бюджет по сметка за приходи на централния бюджет на НАП. (чл. 66, ал. 1 от ЗДДФЛ)

ИЗДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ИЗПЛАТЕН ДОХОД И УДЪРЖАН ДАНЪК

(чл. 45, ал. 1, 3 и 8 от ЗДДФЛ)

На основание чл. 45, ал. 1 от ЗДДФЛ, в сила от 01.01.2024 г., при поискване от лицето работодателят издава служебна бележка по образец за изплатения през годината облагаем доход по трудови правоотношения, както и за доходите по:

1. член 24, ал. 2:

а) точка 1, буква "е";

б) точка 5, буква "б", когато годишният размер на дохода, изплатен на физическо лице, превишава 511.29 евро / 1000 лв.;

в) точки 7 и 8;

г) точки 11, 12, 14 и 15;

д) точки 16 и 17, когато не са предоставени в натура;

2. член 24, ал. 5.

В служебната бележка се посочва информация и за удържаните през годината данък и задължителни осигурителни вноски. Когато служебната бележка се издава от работодател по основното трудово правоотношение на работника или служителя към 31 декември на данъчната година, се посочва и данъкът, удържан или възстановен на лицето при определяне на годишния размер на данъка по реда на чл. 49.

АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

Следователно работодателите са задължени да издават служебни бележки само когато съответният работник/служител е поискал изрично издаването на документа. В съответствие с разпоредбата на чл. 45, ал. 8 от ЗДДФЛ служебните бележки се издават в 14-дневен срок от датата на поискването им.

Образците на служебна бележка по чл. 45, ал. 1 от ЗДДФЛ се утвърждават със заповед на министъра на финансите и заедно с нея се обнародват в „Държавен вестник“ (чл. 64, ал. 3 и 4 от ЗДДФЛ). Актуалните към момента образци на служебни бележки са за доходи от трудови правоотношения, изплатени през 2025 г. (образец № 1 и образец № 1а). Същите са утвърдени от министъра на финансите със Заповед № ЗМФ-1099/28.11.2025 г. (Обн. ДВ, бр. 109/16.12.2025 г.), като Образец № 1 на служебната бележка се издава за изплатени през годината облагаеми доходи от трудови правоотношения, а Образец № 1а – за необлагаеми доходи от трудови правоотношения, изплатени през 2025 г. Формулярите могат да се ползват и за доходи, изплатени след 01.01.2026 г., до утвърждаването на нови образци. Следва да се има предвид, че когато служебните бележки се издават за изплатени през 2026 г. доходи, сумите вече се попълват в евро.

При прекратяване на дейността на работодателите, които нямат правоприемник, служебните бележки се издават от последния представляващ работодателя или от съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, където са предадени разплащателните ведомости и приложенията към тях по реда на КСО (чл. 45, ал. 3 от ЗДДФЛ.

1. Лице - платец на доход, което, като е задължено, не удържи или не внесе в срок данък, се наказва с глоба или имуществена санкция в размер до 511.29 евро / 1000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

2. Лице - платец на доход, което при поискване не издаде и не предостави на лицето, придобило дохода, образците по чл. 45 от ЗДДФЛ, се наказва с глоба или с имуществена санкция в размер до 127.82 евро / 250 лв., освен ако лицето не подлежи на по-тежко наказание. За нарушения, извършени за повече от едно физическо лице, глобата или имуществената санкция се налага поотделно за всяко физическо лице.

При повторно нарушение глобата или имуществената санкция е в размер до 255.65 евро / 500 лв.

АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

УСТАНОВЯВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА (чл. 85 от ЗДДФЛ)

Нарушенията по този закон се установяват с акт на орган по приходите.

Наказателните постановления се издават от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите или от оправомощено от него длъжностно лице.

Актовете за установяване на нарушенията се съставят и наказателните постановления се издават, обжалват и изпълняват по реда на *Закона за административните нарушения и наказания* (ЗАНН).

АВАНСОВО ОБЛАГАНЕ НА ДОХОДИ ОТ ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ

НАЛАГАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ НАКАЗАНИЯ (чл. 86 от ЗДДФЛ)

За налагането на административни наказания се прилагат разпоредбите на ЗАНН.